

Barbora Vávrová: Pravěké osídlení Levého Hradce. Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou/Ústav pro archeologii FF UK, Praha 2013. 69 stran textu, 6 Obr., 4 Tabulky a databáze keramiky v textu, příloha: 11 Obr. (mapy a plány), 108 Tab. (kresby typických movitých nálezů).

Levý Hradec je znám jako raně středověké (slovanské) hradiště spjaté s počátky české státnosti, běžně se však opomíjí jeho prehistorické osídlení, které je neméně zajímavé a nebylo bez vlivu na pozdější osídlení v době historické. B. Vávrová se tomuto tématu věnovala již ve své bakalářské práci, kdy se zorientovala v problematice a v pramenech, a nyní navázala vyhodnocením pramenů hmotných (movitých nálezů) i písemných (původní terénní dokumentace) z nejvýznamnější archeologické aktivity na akropoli Levého Hradce – výzkumů Ivana Borkovského. Touto mimořádně náročnou a nevděčnou prací významně přispěla k vyjasnění obrazu pravěkého využívání lokality a zejména k možnostem datování jednotlivých fází opevnění, tj. existence pravěkého hradiska jako takového.

Práce má logické členění, obsahuje náležitosti odborného pojednání. V úvodu autorka stručně vysvětluje souvislosti výzkumu, přičemž odkazuje na svou bakalářskou práci. Následuje stručný popis přírodních podmínek na lokalitě a přehled pravěkého osídlení na katastrálním území Žalov. Cenná je kapitola 4. *Metodika*, v níž autorka vysvětluje stav dokumentace a nedostatky v záznamech, které bohužel snižují vypovídací schopnost movitých nálezů a omezují možnost rekonstrukce podoby a vývoje pravěkého osídlení. Kap. 5 poskytuje podrobně na základě výzkumných deníků zpracovaný přehled výzkumů v letech 1940-1954, v úvodu jsou zařazeny stručné dějiny terénních výzkumů před Borkovským. Cílem bylo identifikovat polohu jednotlivých sond, objektů v nich a příslušnost movitých nálezů k těmto objektům, což se bohužel kvůli neúplné či nepřesné dokumentaci často nedařilo. Možnosti se ukázaly jako omezené i následkem silného narušení terénu opakovaným osídlením B. Vávrová konstatuje strategii výzkumu, v závěru shrnuje nečekaně hubené výsledky výzkumů na ploše hradiště a v další kapitole se věnuje keramickému fondu po jednotlivých obdobích pravěku. Text je provázen grafy. Je škoda, že u jednotlivých kapitol nejsou odkazy na obrazové tabulky nebo alespoň na kontexty či sáčky; následuje sice databáze keramiky, ta je však tříděna podle čísel sáčků a vyhledávání podle kultur je v ní dosti pracné – navíc stejně chybí provázání odkazem na kresby. V popisících kresebných tabulek keramiky naopak nejsou uvedena čísla sáčků, ale jen parcela a rok výzkumu. Konkrétní nálezy jsou takto bohužel v práci nedohledatelné – kdyby někdo např. chtěl vidět vyobrazení neolitických nálezů a posoudit jejich určení, nemá jak je najít. Bylo by také dobré v rámci jednotlivých kultur doplnit zastoupené tvary nádob, a vůbec nějakou kvantifikaci; souhrnné statistické výpočty v úvodu kap. 6 nejsou příliš užitečné.

Shrnutí poznatků o pravěkém osídlení vyznívá poměrně zajímavě. Autorka rozdělila plochu akropole na několik částí a posuzuje je samostatně, přičemž v procentech vyjadřuje podíly jednotlivých kultur; pro celou akropoli zpracovala souhrnný graf. Výsledek získává na výmluvnosti ve srovnání s analýzou závěrů z výzkumu opevnění (kap. 7.6); pravděpodobně to lze vysvětlit odlišnými mechanismy vzniku kulturní vrstvy na ploše akropole (dlouhodobý proces sídlení a mnohostranného využívání) a jednotlivých fází opevnění (výstavba jako „narázová akce“). Závěr je stručný, ale dobře formulovaný, konstatuje situaci a obsahuje i základní srovnání s podobnými lokalitami ve středních Čechách. Bylo by možné toto srovnání očekávat ve větším rozsahu a hloubce, avšak s ohledem na pracnost a časovou náročnost zpracování přes půl století starého fondu nemohlo být předmětem této práce.

Soupis zdrojů (str. 62-66) je dostatečně rozsáhlý, je rozdělen na soupis dokumentace (tj. nálezových zpráv, deníků apod.) a literatury; ten obsahuje rámcově všechny relevantní tituly. Citace jsou zpravidla v pořádku.

Formální úpravě práce nelze víceméně nic vytknout; snad by jen bylo lepší zařadit databázi keramiky do příloh místo mezi kap. 6 a 7. V Tab. III není jasný důvod zvoleného pořadí kultur; také by bylo vhodnější pro nedoložený výskyt nepoužívat značku „x“, která v tomto kontextu obvykle znamená „praesens“. Text má odpovídající grafické řešení. Po stránce jazykové je práce na dobré úrovni, autorka se vyjadřuje kultivovaně a v souladu s odborným stylem, až na výjimky se nevyskytují chyby ani překlepy. Vyobrazení jsou v dobré technické i odborné kvalitě, vyskytují se drobné nedostatky: u Obr. 2 chybí v legendě vysvětlivka ke žlutozelené barvě; grafy by byly přehlednější, kdyby jednotlivé kultury byly vyznačeny vždy stejnou barvou (samozřejmě je-li to technicky možné); popisky pod obrázky by měly být jednotné – umístěny buď jen v soupise, nebo jen pod obrázky, a pokud už jsou na dvou místech, pak nemohou být rozdílného znění.

Předložená práce podle mého názoru splňuje nároky kladené na diplomovou práci a proto ji doporučuji k obhajobě. V hodnocení se přikláním ke známce „výborně“.

V Praze dne 20. srpna 2013

PhDr. Zuzana Bláhová, Ph.D.